

ИНСПЕКТОР-ПРОСВЈЕТНИ
САВЈЕТНИК ЗА:
ИМЕ И ПРЕЗИМЕ:

**РАЗРЕДНУ НАСТАВУ
ГОРДАНА ПОПАДИЋ**

**ИЗВЈЕШТАЈ И АНАЛИЗА
СЕМИНАРА ЗА ВОДИТЕЉЕ ПРОДУЖЕНОГ БОРАВКА
У ОСНОВНИМ ШКОЛАМА РЕГИЈЕ ДОБОЈ
-октобар 2017.године-**

УВОД

У складу са законским прописима, као један од облика проширеног програма рада у основним школама Регије Добој, продужени боравак је организован од 2009. и 2010. године, прво у ОШ „Свети Сава“ Брод и ОШ „Свети Сава“ Добој. Наредних година продужени боравак је организован и у двије школе са подручја Дервенте, још једној школи у Добоју, те у ОШ „Десанка Максимовић“ Станарима. Школске 2017/18. године још двије основне школе добијају сагласност за организовање продуженог боравка за ученике прве тријаде. Према подацима Годишњег програма рада школа у којима је организован продужени боравак, ове школске године око 930 ученика прве тријаде је обухваћено овим обликом проширеног програма рада у основним школама Регије Добој, што је за двије стотине ученика више у односу на школску 2016/17.годину.

У организацији Републичког педагошког завода Републике Српске, као вид стручног усавршавања наставника, организован је по трећи пут Семинар за водитеље продуженог боравка основних школа Регије Добој. Семинар за водитеље продуженог боравка у основним школама Регије Добој реализован је у складу са Програмом рада и планираним радним циљевима инспектора-просвјетног савјетника, Гордане Попадић, а у складу и са Програмом рада Републичког педагошког завода.

Једнодневни семинар је одржан 19. октобра 2017. године, а школа домаћин је била ЈУ ОШ „Милан Ракић“ Буковица Велика, Град Добој. Циљна група су били водитељи продуженог боравка тј. професори разредне наставе који раде у продуженом боравку у осам (8) основних школа са подручја Регије Добој. Од ове школске године као водитељи продуженог боравка, осим професора разредне наставе, су ангажовани и по један: педагог, наставник српског језика, наставник ликовне културе и два наставника физичког васпитања. Одзив је био одличан, јер је 38 или 97,43% водитеља присуствовало семинару.

Према раније прикупљеним подацима из школа, од укупног броја водитеља (39) њих 19 или 48,71 % је имало радног искуства у продуженом боравку, док је 20 или 51,28% по први пут у улози водитеља продуженог боравка. У односу на прошлогодишње податке проценат водитеља који имају искуство у овој области је повећан, што је позитивно. Преглед броја водитеља по школама, присутних на семинару, дат је у табели 1.

Табела 1- Подаци о школама и броју водитеља

Р. Б.	Назив школе у којој је организован продужени боравак	Број водитеља продуженог боравка (ПБ)		
		Тренутно ангажованих у ПБ	Присутних на семинару	
			Број	%
1.	ЈУ ОШ „Свети Сава“ Добој	5	5	100 %
2.	ЈУ ОШ „Доситеј Обрадовић“ Добој	5	5	100 %
3.	ЈУ ОШ „Вук Стефановић Караџић“ Добој	2	2	100 %
4.	ЈУ ОШ „Милан Ракић“ Буковица Велика	4	4	100 %
5.	ЈУ ОШ „Десанка Максимовић“ Станари	3	2	66,66 %
6.	ЈУ ОШ „Свети Сава“ Брод	7	7	100 %
7.	ЈУ ОШ „19. април“ Дервента	7	7	100 %
8.	ЈУ ОШ „Никола Тесла“ Дервента	6	6	100 %
8 основних школа		39 водитеља	38 водитеља	97,43 %

На основу исказаних потреба и интересовања водитеља продуженог боравка, извршен је избор стручне теме, као и начин рада.

Циљ семинара:

- Развијање компетенција наставника за рад у продуженом боравку, те упознавање наставника, који су по први пут ангажовани као водитељи, са специфичностима организације рада у продуженом боравку.
- Јачање стручних компетенција водитеља у области комуникације и сарадње, те развоју социјалних компетенција и социјалних вјештина које су потребне у сарадњи са ученицима, родитељима и наставницима разредне наставе.
- Оспособљавање водитеља продуженог боравка и подршка у идентификовању препрека/сметњи у комуникацији са ученицима, родитељима и наставницима разредне наставе, као и примјера позитивне комуникације и сарадње.

Задаци семинара:

- Упознати и подсјетити водитеље продуженог боравка на специфичности организације и реализације рада у продуженом боравку.
- Упознати и подсјетити учеснике о кључним компетенцијама наставника са посебним акцентом на компетенције за комуникацију и сарадњу, те социјалне компетенције и социјалне вјештине.
- Идентификовати сметње у комуникацији на релацији водитељ продуженог боравка и дјеца/ученици, родитељи, те наставници разредне наставе.
- Идентификовати показатеље квалитетне комуникације водитеља продуженог боравка са дјецом/ученицима, родитељима и наставницима разредне наставе.
- Представити примјере добре праксе у организацији рада продуженог боравка из три основне школе са Регије Добој.

ЗАПАЖАЊА О РЕАЛИЗАЦИЈИ СЕМИНАРА

У оквиру семинара реализована је стручна тема **„Компетенције водитеља и специфичности рада у продуженом боравку“**, те радионице за учеснике: „Сметње у комуникацији“ и „Позитивна комуникација-показатељи квалитетне комуникације“. Програм семинара реализован је на начин који су водитељи продуженог боравка претходних година подржали и позитивно оцијенили. Током семинара програм је представљен у виду: интерактивне комуникације на релацији водитељи продуженог боравка - просвјетни савјетник, директног обраћања инспектора-просвјетног савјетника, усменог излагања, видео презентације, у виду рада у малим групама, са конкретним задатком за рад у групи, те презентација водитеља продуженог боравка.

Упознавање водитеља продуженог боравка са програмом и начином рада током семинара, те упознавање учесника кроз вјежбу комуникације „Заједнички цртеж без комуникације“ реализован је током првих тридесетак минута семинара. Уводна вјежба код учесника је изазвала посебну пажњу, али је била и мотивација за даље активности. Резултати вјежбе су показали да већина водитеља показује склоност компромису, јер је задатак схваћен конструктивније као заједничка обавеза и гдје свако има своју улогу.

Стручна тема „Компетенције водитеља и специфичности рада у продуженом боравку“ реализована је у виду интерактивног рада просвјетног савјетника и водитеља продуженог боравка. Интерактивни рад је представљао смјену презентације дијела стручне теме и радионичког рада са водитељима продуженог боравка. Дио који се односио на компетенције водитеља продуженог боравка за комуникацију и сарадњу реализован је кроз радионице: „Сметње у комуникацији (водитељ ПБ-дјеца/ученици-родитељ-наставник РН)“ и „Позитивна комуникација-показатељи квалитетне комуникације (водитељ ПБ-дјеца/ученици-родитељ-наставник РН)“.

Радионица „Сметње у комуникацији“ од учесника је захтијевала идентификацију и израду листе кључних сметњи у комуникацији водитеља са дјецом/ученицима, родитељима и наставницима разредне наставе. Задатак три групе је био и да идентификују сметње у комуникацији које могу да потичу од водитеља ПБ, родитеља, дјече/ученика или наставника разредне наставе одјељења из којих су укључени ученици у продужени боравак. Групе су биле формиране према посебним критеријима (искуство/неискуство рада у продуженом боравку, школа у којој ради), а формирано је шест група (по 6-7 чланова у групи). Учесници су исказали заинтересованост приликом рада у групи. Извјештавање представника група, о резултатима рада групе, пропраћено је од стране осталих учесника са пажњом, те уз коментаре инспектора-просвјетног савјетника, а према указаној потреби и учесника других група. Радионица „Позитивна комуникација-показатељи квалитетне комуникације“ дала је одговоре на питања и дилеме које су учесници износили, а које су се односиле на начине комуницирања водитеља са дјецом, родитељима и наставницима разредне наставе. Учесници су требали да сачине листу показатеља/примјера позитивне комуникације на релацији водитељ-родитељ-ученик-наставник. Групе су остале исте као и у Радионици 1. На почетку је реализована вјежба „Игра ПУТ“ која је подразумијевала индивидуалан рад, а након тога у групном раду и вјежба на идентификовању показатеља позитивне комуникације у оквиру продуженог боравка.

Други дио семинара био је посвећен активностима под називом „Примјери добре праксе“ у оквиру којих су водитељи продуженог боравка три основне школе са Регије Добој представили свој рад и рад продуженог боравка у својој школи. Представљен је рад продуженог боравка из школа које имају најдужу традицију организације овог облика проширеног програма рада, а то су: ОШ „Свети Сава“ Брод (водитељи презентатори: Зора Чивчић и Бојана Шкрбић), ОШ „Свети Сава“ Добој (водитељи презентатори: Данијела Петровић и Адана Васиљевић) и ОШ „19. април“ Дервента (водитељи презентатори: Виолета Живковић и Јована Дувњак). Кроз ову активност учесници семинара су имали могућност да, добију нове, или прошире постојеће информације о организацији рада продуженог боравка, начинима планирања и програмирања, те реализацији појединих садржаја и активности из програма рада продуженог боравка.

Завршница семинара била је у знаку евалуације и попуњавања Евалуационог листа, од стране сваког учесника. Учесницима семинара су додијељени сертификати, као доказ о присуству овом облику стручног усавршавања наставника тј. водитеља продуженог боравка.

На основу реализованих активности, запажања и коментара учесника може се извести закључак да су циљ и задаци семинара у потпуности остварени.

ЕВАЛУАЦИЈА СЕМИНАРА

У завршном дијелу семинара учесници су извршили процјену појединих сегмената рада током семинара. Евалуациони лист је конструисан из дијела: Стручна тема (садржај, начин реализације, примјенивост), Учесће водитеља продуженог боравка (презентације из три основне школе), Организација и трајање семинара, Комуникација просвјетног савјетника и учесника семинара, те Процјена, колико је семинар утицао на спремност/жељу учесника да убудуће учествују на истим семинарима. У Евалуационом листу учесници су користили сљедеће скале за оцјењивање: А-одлично, Б-добро, В-задовољавајуће, Г-лоше, те: 1-нимало, 2-нисам сигуран/на, 3-много је утицало.

1. Стручна тема

Садржај стручне теме и актуелност исте, 81,58 % водитеља продуженог боравка је оцијенило као „одлично“, док је 7 или 18,42 % учесника рекло „добро“. Стручну тему са аспекта могућности примјене у пракси 65,79 % водитеља процјењује као „одлично“, али 12

или 31,57 % своје мишљење по овом сегменту изражава као „добро“. У табели 2 дат је преглед како су сегменти везани за стручну тему оцијењени од стране учесника.

Табела 2 - Оцјене за стручну тему

Елементи семинара	А-одлично, Б-добро, В-задовољавајуће, Г-лоше.
Садржај стручне теме-актуелност.	А-31 или 81,58% учесника, Б- 7 или 18,42%
Начин реализације стручне теме.	А-33 или 86,84% учесника, Б- 4 или 10,53% В- 1 или 2,63 %
Примјењивост садржаја у пракси.	А-25 или 65,79% учесника, Б-12 или 31,57% В- 1 или 2,63 %

За начин реализације стручне теме чак 33 или 86,84% учесника је дало оцјену „одлично“, а према укупној процјени водитеља продуженог боравка, може се рећи да је **стручна тема оцијењена високом оцјеном**. Уз оцјену овог сегмента семинара учесници су могли да образложе своју оцјену, што су и учинили у виду следећих констатација: „Све јасно и прецизно објашњено... Одлично презентовано постојеће стање... Важно је подијелити мишљење и искуства других...Стручна тема је реализована на прави начин... Много информација које ће нам олакшати рад у будућности...Иако је дуго трајало треба нам још... Информације које сам сазнала могу примјенити у пракси... Већина садржаја се може примјенити у пракси...“.

2. Организација и трајање семинара

Организацију и трајање семинара, са аспекта нових информација у контексту проширења знања, 81,58 % водитеља оцијењује као „одлично“, док 15,78% водитеља је процијенило као „добро“. Ријечи којима су учесници семинара потврдили високе оцјене су углавном биле следеће: „Информације су корисне за будући рад... Овај семинар ми је омогућио да доста тога новог сазнам... Доста информација смо сазнали... Све примјењиво у пракси, доста нових информација...“. У табели 3 дат је преглед како су сегменти везани за организацију и трајање семинара оцијењени.

Табела 3 - Оцјене за сегменте организације и трајање семинара

Елементи семинара	А-одлично, Б-добро, В-задовољавајуће, Г-лоше.
Нове информације у контексту проширивања знања.	А-31 или 81,58% учесника, Б- 6 или 15,78% В- 1 или 2,63 %
Трајање семинара (вријеме и дужина трајања).	А-20 или 52,63% учесника, Б-16 или 42,10% В- 1 или 2,63 %, Г- 1 или 2,63 %
Организација, општи утисак и оцјена семинара	А-34 или 89,47% учесника, Б- 4 или 10,53%
Комуникација инспектора-просвјетног савјетника и учесника семинара.	А-37 или 97,74% учесника, Б- 1 или 2,63%

Комуникацију просвјетног савјетника и учесника семинара, чак 97,74 % присутних водитеља продуженог боравка су оцијенили оцјеном „одличан“. Исказану оцјену су поткријепили следећим тврдњама: „ просвјетни савјетник је приступачан...добри савјети и сугестије....пријатна атмосфера...“.

Своју активну улогу током семинара потврдило су 24 или 63,16% водитеља продуженог боравка, док је 12 или 31,5% учесника било заинтересовано за активно учешће, али нису имали могућност учествовања.

Трајање семинара за 42,10% учесника је „добро“, док је 52,63 % учесника овај сегмент оцијенило оцјеном „одличан“. За по 1 или по 2,63 % водитеља трајање семинара је „задовољавајуће“ или „лоше“, а према коментарима за њих је семинар дуго трајао.

Потпуно задовољство семинаром исказало је 89,47% учесника, дајући при томе оцјену „одличан“ за општи утисак и организацију семинара. Оцјене за организацију и трајање семинара, водитељи продуженог боравка су најчешће образлагали следећим тврдњама:

- Трајање семинара било је довољно.
- Организација на најбољем нивоу.
- Дуго али исцрпно?
- Одличан семинар. Све похвале.
- Дужина трајања оптимална, јако добра атмосфера и сарадња.

3. Презентације водитеља продуженог боравка

У оквиру овогодишњег семинара планирана и реализована је једна нова активност под називом „Примјери добре праксе“, а у оквиру које су водитељи из три основне школе са Регије Добој имали могућност да представе рад продуженог боравка школе из које долазе. Оцјене за презентације водитеља исказане су у табели 4.

Табела 4 - Оцјене за презентације водитеља продуженог боравка

Елементи семинара	А-одлично, Б-добро, В-задовољавајуће, Г-лоше.
Активност „Примјери добре праксе“ и презентације водитеља продуженог боравка.	А-35 или 92,10% учесника, Б- 3 или 7,89%

За квалитет презентације водитеља три основне школе, „одличну“ оцјену дало је чак 92,10% учесника семинара, а исту су облазложили тврдњама:

- Водитељи су у потпуности представили начин рада.
- Одлично припремљено.
- Одличне презентације. Поучно.
- Презентације одличне, корисна искуства за будући рад.

4. Процјена утицаја семинара на спремност/жељу учесника да убудуће учествују на истим семинарима

Да је семинар много утицао на њихову спремност за будућа учествовања на истим или сличним семинарима, изјаснило се 37 или 97,37 % водитеља продуженог боравка, док је 1 или 2,63% учесника семинара исказало несигурност по овом питању.

Образложења зашто је семинар много утицао на њих, водитељи продуженог боравка су дефинисали на следећи начин: „Било који вид комуникације и размјена искуства је корисна за рад у продуженом боравку... Све на семинару је корисно и добродошло у даљем раду у продуженом боравку.“

Учесници семинара имали су могућност да искажу своје потребе о чему би вољели да имају још информација, али и да наведу : „Да ли је и шта остало недовољно јасно?“.

Идентификована су питања водитеља продуженог боравка, која ће послужити за припрему програма семинара у наредним годинама, а наводимо само нека од питања:

1. Како мотивисати ученике за образовне активности?
2. На који начин анимирати родитеље за више учешћа у раду ПБ?
3. Како ученицима обезбиједити квалитетан боравак уз мањак материјала и помагала (школа не може да обезбиједи, а ни родитељи због материјалног стања)?

ЗАКЉУЧЦИ

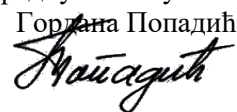
На основу постављених циљева семинара, реализације и запажања инспектора-просвјетног савјетника о реализованим активностима током семинара, те процјени и оцјени водитеља продуженог боравка путем Евалуационог листа, могу се извести сљедећи закључци:

- Трећи Семинар за 38 водитеља продуженог боравка из осам основних школа Регије Добој реализован је 19. октобра 2017.године, те је исти испунио очекивања учесника. Циљ и задаци семинара су остварени у потпуности.
- Програм семинара реализован је у виду директног обраћања просвјетног савјетника, излагања, видео презентације, у виду рада у мањим групама са конкретним задатком за рад у групи, те презентација водитеља продуженог боравка три основне школе са Регије Добој.
- Размјена мишљења и позитивних искустава водитеља продуженог боравка остварена је и подстицана одабраним начинима рада током семинара.
- Избор стручне теме, организација и трајање семинара оцијењени су, од стране учесника, високим оцјенама. Нове информације у контексту проширивања знања преко 81 % водитеља је процијенило као „одличне“.
- Утицај семинара на спремност/жељу учесника за учешће на будућим семинарима сличног типа је велики, јер је 37 или 97,37 % водитеља продуженог боравка рекло да је овај семинар много утицао на њих.
- Учесници семинара су истакли потребу и интересовање за организовањем савјетодавно-инструктивног рада за водитеље продуженог боравка и у наредним годинама. Размјена искустава и садржаји који се реализују значајно доприносе развоју самопоуздања и унапређењу компетенција водитеља, које су им потребне за што успјешнији рад у оквиру овог облика васпитно-образовног рада са ученицима млађег школског узраста.

Прилог Извјештају:

1. Фото записи са Семинара

Инспектор-просвјетни савјетник
за разредну наставу:

Гордана Попадић

Прилог 1- Фото записи са Семинара за водитеље продуженог боравка

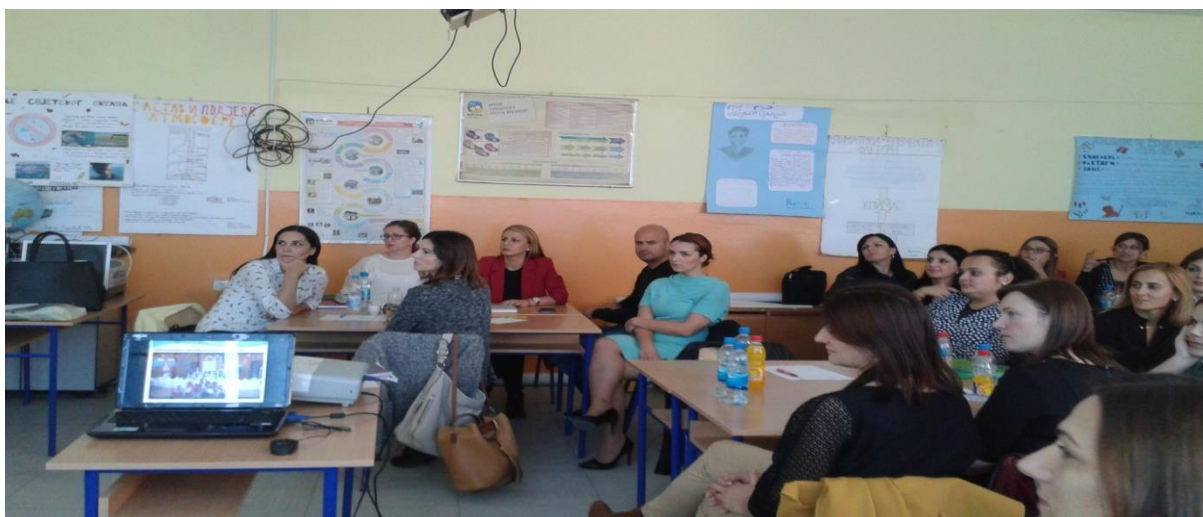

Тимски рад водитеља

Вјежба: „Заједнички цртеж без комуникације“

Учесници пажљиво прате презентације својих колега тј. водитеља продуженог боравка

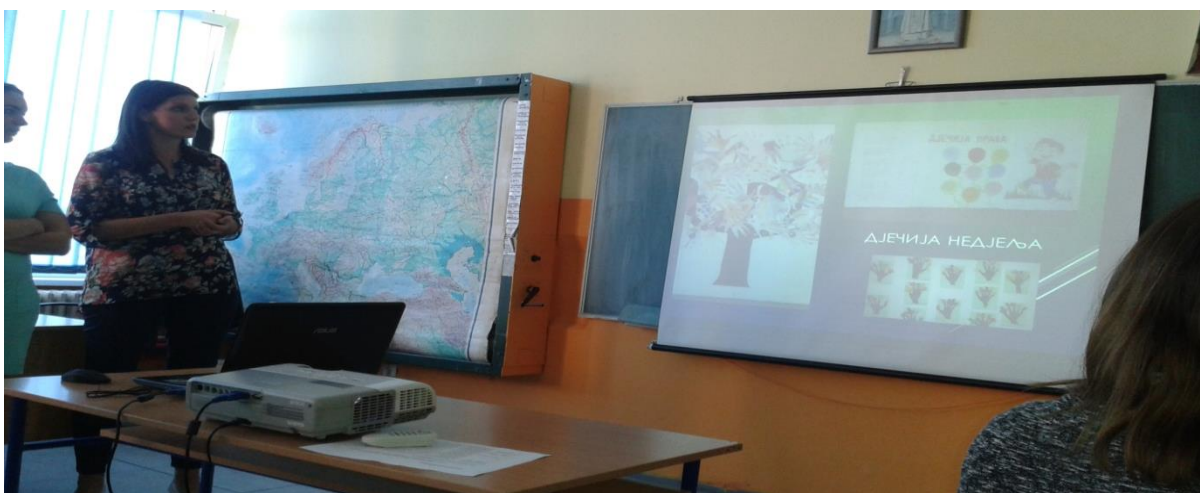

ЈУ ОШ „Свети Сава“ Брод (Зора Чивчић и Бојана Шкрбић)

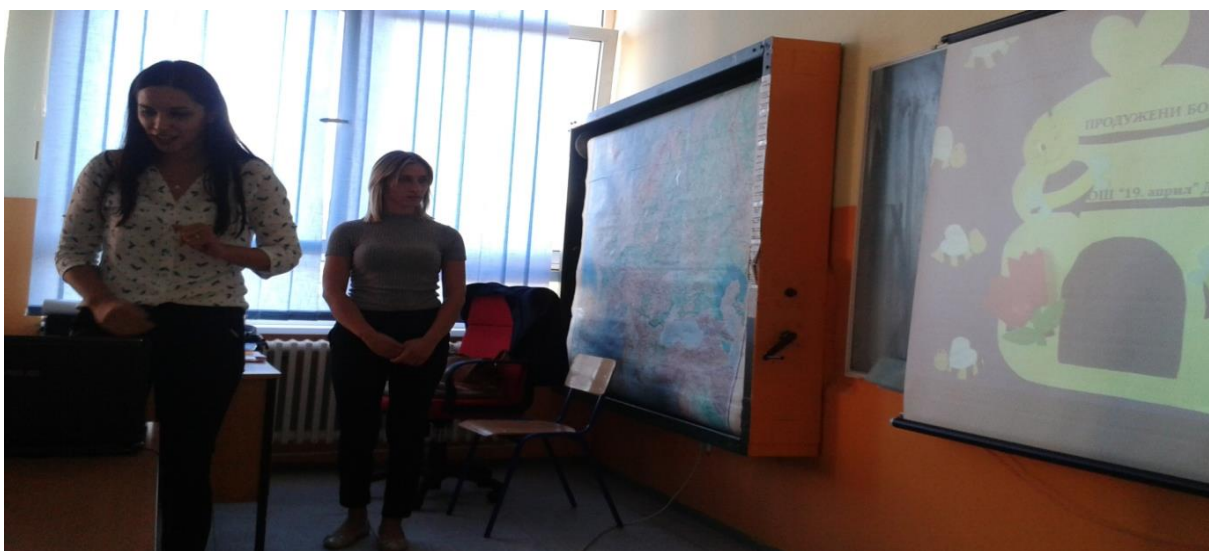

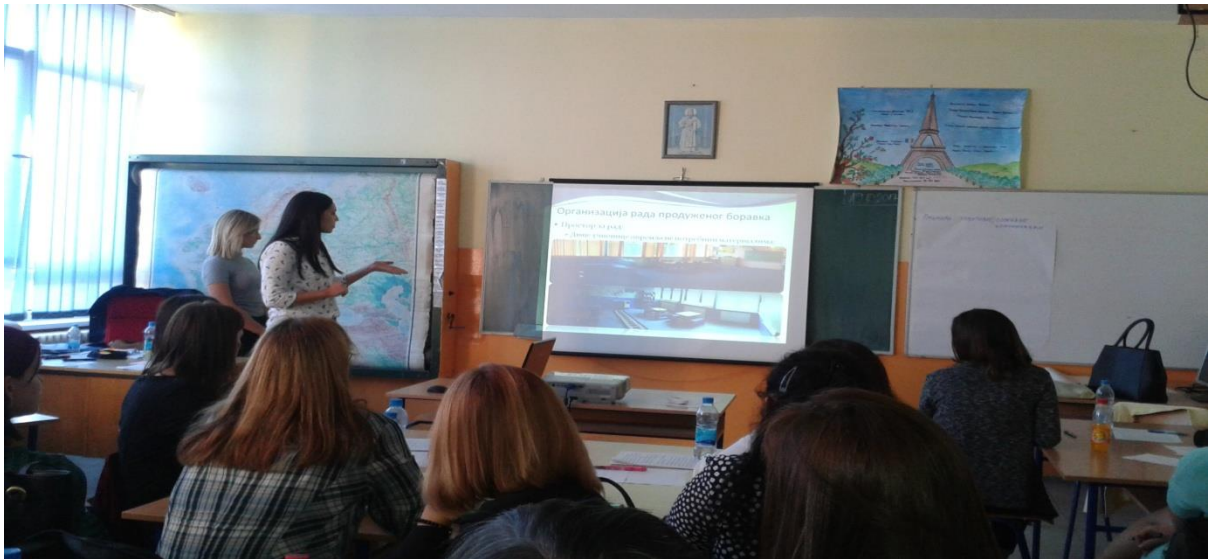

ЈУ ОШ „Свети Сава“ Добој (Данијела Петровић и Адана Васиљевић)

ЈУ ОШ „19.април“ Дервента (Јована Дувњак и Виолета Живковић)

Буковица Велика, 19.октобар 2017.година